

Herfsttrek langs de kust van Zuid-Kennemerland in 1983. (1)

1. Inleiding.

Voor de 31-ste maal in successie is op de telpost te Bloemendaal aan Zee de herfsttrek geteld. Het doel van deze tellingen kan omschreven worden als het trachten de zichtbare vogeltrek kwantitatief te beschrijven, met name de doortrek van vogels in de loop van het najaar. Dit verslag is wederom een poging om vanuit die doelstelling de resultaten op papier te zetten. In tegenstelling tot het uitgebreide rapport over 1982 volgt nu weer "gewoon" een beknopt overzicht van de resultaten over 1983. Om wat variatie te brengen in de verslaglegging is dit overzicht wel wat veranderd. De inleidende informatie is iets beknopter en voor meer informatie verwijzen wij derhalve naar het rapport over 1982. Er volgt een trekoverzicht waarbij het verloop van de trek per maand beschreven wordt. Getracht is daarbij om enig inzicht te verschaffen in de relatie tussen het trekgebeuren en de weersomstandigheden. Bovendien geeft dit overzicht hopelijk een redelijk beeld van het verloop van de trek in de loop van het najaar. Tenslotte volgt voor een beperkt aantal soorten nog een korte bespreking, met bijbehorende grafieken (in het volgende nummer van de Fitis).

2. Telpost.

De vaste telpost "Bloemendaal aan Zee" ligt langs de boulevard van Zandvoort op de gemeentegrens met Bloemendaal (Topografische kaart 1:25000, blad 25A, coördinaten 490.4 - 97.5). We tellen daarbij altijd vanaf het eerste hoge duintje, zo'n 250 meter ten zuiden van de kop van de Zeeweg op het voetpad, waar zich ook een windroos bevindt. Door de hoge ligging heeft men een goed overzicht over zowel het middenduin (met op de achtergrond de duinenbossen) als over zee. De kust loopt hier in ZZW - NNO richting en door het redelijke uitzicht in noordelijke richting kan men aanvliegende vogels meestal bijtijds ontdekken.

2. Waarnemingsperiode.

Er is het afgelopen najaar gedurende precies vier maanden geteld, namelijk van begin augustus tot en met eind november. Het totaal aantal getelde uren bleef achter bij dat van vorig jaar, namelijk 116 uur om 150 uur in dezelfde periode vorig jaar (zie fig. 1). Per week ligt het aantal teluren tussen de vier (slecht weer periodes) en ruim veertien uur. In fig. 2 zijn d.m.v. punten de begintijdstippen van de tellingen aangegeven t.o.v. zonsopkomst. Bij de aanvang van de tel-

Fig.1 Aantal teluren per week, Bloemendaal a. zee

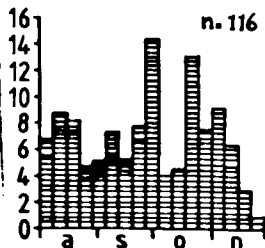
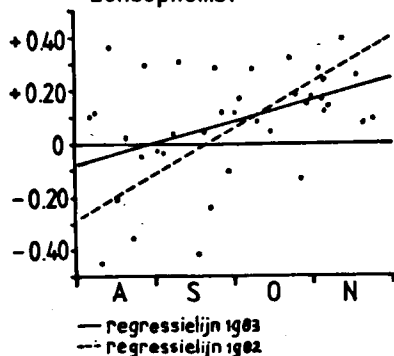

Fig. 2 Begin vd. tellingen t.o.v. zonsopkomst

lingen in augustus wordt later begonnen t.o.v. de zonsopkomst dan later in de herfst (doorge- trokken lijn). In 1982 was deze tendens echter nog sterker aan- wezig (gestippelde lijn).

4. Werkwijze.

Vóór het trekseizoen aanvangt wordt er een rooster opgesteld van leden die op de weekend- da- gen bereid zijn op de telpost te staan, zodat er in ieder ge- val door iemand geteld wordt. Iedereen is echter van harte welkom! Er wordt voor het no- teren gebruik gemaakt van voor- gedrukte formulieren, zowel voor het opschrijven van vogels als voor het weer. Ingevulde formu- lieren worden door een contact-

persoon verzameld en verwerkt tot een verslag. Er wordt met gewo- ne verrekijkers gewerkt, waarmee ook verderweg vliegende vogels kunnen worden ontdekt en gedetermineerd. Meestal werd er tevens gebruik gemaakt van monoculaire telescopen (25 x), vooral voor het volgen van trekbewegingen over zee. Het hoogste rendement wordt verkregen wanneer een goede taakverdeling is tussen de tellers. Zowel het binnenland als de zee moeten goed in het oog (en oor) worden gehouden, waarbij het beste één persoon de waarnemingen kan noteren, zodat tijdens het schrijven niets hoeft te worden gemist.

Er is dit jaar weer meegedaan met de landelijke simultaantellingen van de Landelijke Werkgroep Vogeltrek Tellen (L.W.V.T.) op 13 en 27 aug., 10 en 24 sept., 8 en 22 okt., 5 en 19 nov. Op deze dagen wordt in het hele land in principe van een half uur voor zonsop- komst tot een half uur na zonsondergang geteld. Op de normale tel- dagen wordt er bij ons meestal van even voor zonsopkomst tot ca. 10 uur en bij goede trek tot ca. 12 uur geteld.

Naast gegevens van de telpost "Bloemendaal aan Zee" is er ook ge- bruik gemaakt van gegevens van de Zuidpier (eigen waarnemingen en gegevens uit het vogellogboek Zuidpier). Zodoende werd ook van de voor de kust van Zuid-Kennemerland langstrekkende zeevogels een re- delijk beeld verkregen. Bovendien worden op die manier de gegevens uit het logboek nog ergens voor gebruikt.

De betrouwbaarheid en volledigheid van de waarnemingen vormt altijd een factor waar rekening mee moet worden gehouden. Er zijn name- lijk een drietal foutenbronnen bij het tellen van vogels te onder- scheiden (Camphuijsen & van Dijk, 1983, p 96-97). Ten eerste kun- nen passerende vogels gemist worden, doordat ze snel en daardoor onopgemerkt langsvliegen. Daarnaast is de determinatie van vogels vaak moeilijk. Vogels kunnen te ver weg vliegen, onder te slechte omstandigheden gezien worden of gewoon niet herkend worden door on- voldoende kennis en ervaring met vliegbeelden en geluiden. Tenslot- te kunnen er telfouten gemaakt worden. Al deze foutenbronnen zullen

de betrouwbaarheid en volledigheid negatief beïnvloeden.

5. Waarnemers.

Dit verslag is alleen mogelijk geworden door het tellen van de volgende vogelwerkgroepleden op de telpost "Bloemendaal aan Zee": Chris en Hans Akkerman, Lucy en Herman Assendelft, Truus en Freek Bloem, R. Boddaert, Frans de Boer, Fred Cottaar, Cor de Groot, Henk en Trini Heidweiller, Bart Hoogesteger, Evert van Huijssteeden, Piet Kok, Marcel Kolle, Kees Noordeloos, Rein van der Schaaf, Wim Sipma, Nico Slotboom, M. Smit, Johan Stuart, Ada Vink, Piet van Vliet, Rolf de Vries en John Weijers.

Daarnaast hebben er nog leden meegeteld tijdens het wederom geslaagde vogeltrekweekend in Duin en Kruidberg (24 en 25 sept.). Een groepje A.C.J.N.-ers die al jaren ten zuiden van Zandvoort vogeltrek telden, hebben afgelopen herfst onze gelederen versterkt. Verder waren er ook belangstellende kennissen en familieleden die nou ook wel eens wilden komen kijken naar die fascinerende vogeltrek, waarover zij al zo vaak hadden gehoord. Meer mensen op de trekpost vergroot niet alleen de waarnemingsmogelijkheden, maar verhoogt ook de gezelligheid !

6. Resultaten.

6.1. Algemeen.

Fig. 3 Uurgemiddelden per week, alle soorten

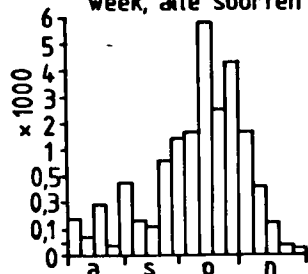
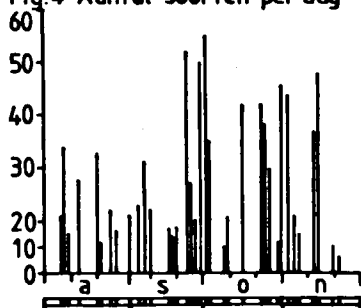

Fig. 4 Aantal soorten per dag

Er zijn in 1983 in totaal zo'n 146.100 langstrekkende vogels aan onze kust gezien, minder dan in 1982 toen er 176.600 werden geteld. Als we echter deze aantallen delen op het aantal teluren dan komen we voor 1982 op 1.009 vogels per teluur en in 1983 op 1.260 per uur. In fig. 3 zien we dat de top wat aantallen betreft in de tweede helft van oktober valt. Dit blijkt ook uit de topdagen dit jaar, namelijk 15, 22 en 30 oktober met resp. 24.600, 19.350 en 29.000 vogels.

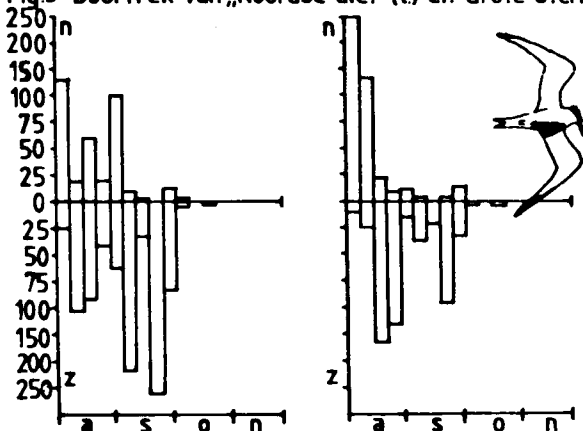
Het totaal aantal langstrekkende vogelsoorten bedroeg het afgelopen najaar 146 (als we Roodkeelduiker/Parelduiker, Visdief/Noordse stern en Alk/Zeekoet dubbel rekenen komen we op 149 soorten), wat exact hetzelfde aantal is als in 1982. Daarvan werden vijf soorten alleen aan de Zuidpier gezien (Vaal stormvogeltje, Noordse en Grauwe pijlstormvogel, Noordse stormvogel en Middelste jager). De

volledige soortenlijst is achter dit artikel toegevoegd als bijlage 1^a. Uit fig. 4 blijkt dat het aantal soorten eind september/begin oktober een top bereikt en gedurende oktober en begin november op een vrij hoog nivo blijft. De beste dagen wat betreft soorten-aantal waren 24 sept. en 1 okt. met resp. 52 en 55 soorten.

6.2 Trekoverzicht.

AUGUSTUS. In de eerste dagen van deze maand is de zomerwarmte net opgeruimd door regen, terwijl de wind gedraaid is naar W-NW, o.i.v. een naderend hogedrukgebied vanaf de Atlantische oceaan. Op de 6e zit de wind in de noordhoek. Drie vroege Toppereenden vliegen naar N en bij de Zuidpier wordt alweer een Kleine jager gezien. Ook de 7e kent hetzelfde weer, maar nu een wat gevarieerdere trek in kleine aantallen. De steltlopers doen het goed: 84 Kieviten, waarvan er na enig twijfelen 10 WZW zee invliegen, 13 Goudplevieren, 59 Watersnippen, 5 Zilverplevieren, 3 Regenwulpen, 1 Witgatje en 15 Groenpootruiters. Terwijl de Gierzwaluwen volop bezig zijn aan de wegtrek, zwerven de sterns nog volop rond voor de kust getuige de 127 noordse dieven en 250 Grote sterns die noordwaarts vliegen.

Fig 5 Doortrek van „Noordse dief“(I) en Grote stern.

Er passeren 26 Tafeleenden, 16 Kuifeenden, 17 Slobeenden en de eerste exoot, een Nijlgans. Tegen het middaguur thermiekt de eerste Bruine kiekendief over het buitenduin, terwijl 's morgens reeds 3 Boomvalken waren gepasseerd. Terwijl nu de wind door is naar NO en de temperatuur op naar zo'n 26 graden, wat tot de 12e zal duren, worden er op de 9e en 10e toch Jan van genten gezien (resp. 11N en 6N). Verder opvallend zijn de naweeën van de ruitrek van de Bergeend, waarvan er tot de 17e nog zo'n 60 passeren naar N op weg naar de Duitse bocht, maar ook de vele Zwarte sterns (95) die vooral rond het middaguur naar N vliegen. Vermeldenswaard zijn nog de tweede Bruine kiekendief op de 9e, een vroege Brilduiker op dezelfde dag, 4 Grauwe ganzen Z en 2 Middelste zaagbekken op de 11e.

*zie volgende Fitis.

Van de 13e t/m de 18e is het o.i.v. een onweersstoring vanuit het zuidwesten wat minder fraai weer, met wat regen en een wederom ZW-NW wind. Er wordt in deze periode betrekkelijk weinig gezien. Op de 13e 3 Grote zeeëenden N, de 15e 1 Zwarte ooievaar over Duin en Kruidberg. Op de 15e en 20e kwamen totaal 28 Boerenwaluwen langs, een groot deel van het totaal, van een soort die het dit jaar erg slecht deed. Op de 13e en 15e komen de enige Kemphanen langs, terwijl de Scholekster de hele maand in klein aantal doorkomt met zo'n 5-20 ex. per dag.

Vanaf de 19e nestelt zich weer een hogedrukgebied boven de Oostzee en later boven de Noordzee, waardoor het weer voor de rest van de maand goed is met temperaturen van 22-27 graden en een overwegend NO-NNO wind. Voor het eerst verschijnen er wat zangvogels: 92 Gele kwikken op de 20e, met op dezelfde dag de enige Grote bonte specht naar N, een vroege top van de Heggemus, nog 13 Gierzwaluwen en zelfs al Kramsvogels, welke dit jaar wéér vroeger waren aangekomen. Van de vroeg doortrekkende Tortelduif komen er nog 5 langs en als laatste bijzonderheid onder de zangtjes kan vermeld worden het langstrekken van een ongetwijfeld ontsnapte exoot, welke door J. Weijers meteen als Witkopnon (*Lochura maja leucocephala*) herkent wordt. Ondanks de aflandige wind wordt er boven zee nog het een en ander gezien: enkele Jannen, 4 Aalscholvers, 23 Wintertalingen, op de 26e de eerste Pijlstaart en dito Smient, 91 Zwarte zeeëenden, op de 28e de eerste Grote jager en op de 29e zelfs een Grauwe pijlstormvogel N. De steltlopers druppelen nog wat na; 43 Kieviten op de 20e, 25 Bontbekplevieren op de 25e, 22 Wulpen, 8 Groenpootruiters en het tweede en laatste Witgatje op de 25e.

SEPTEMBER. Dat de "r" weer in de maand zit, is direkt merkbaar. Er stelt zich een westcirculatie in, waardoor de eerste drie weken van deze maand gekenmerkt worden door veel wind uit westelijke richtingen, regen en af en toe wat opklaringen door tussen-hogedrukgebieden. De 1e regent het wel reeds, maar de wind is nog ZO, zodat er wat trek is van Gele kwikstaarten (35) en Kneuen (50), terwijl de Tapuit tussen 25 aug. en 4 sept. nog 10 maal wordt gezien. Van de 4e t/m de 20e staat er een overwegend ZZW wind die soms toeneemt tot stormkracht. Dergelijke weersomstandigheden kunnen eigenlijk alleen veel zeevogels opleveren en inderdaad worden in deze periode gezien: 58 Jan van genten (34N), 161 Zwarte zeeëenden (100N), 10 Grote jagers (6N), 26 Kleine jagers (12N) en 55 Dwergmeeuwen (5N). Nog interessanter zijn de 2 Grauwe pijlstormvogels (1N), 13 Noordse pijlstormvogels (9N) en 1 Middelste jager en op de 13e 193 Noordse stormvogels N en 5 Vale stormvogeltjes N die gezien worden vanaf de Zuidpier, wat de waarnemer aldaar doet uitroepen dat hij ook weer eens goed gescoord heeft! Met dit weer doen ook de Kleine mantelmeeuwen het goed. De hele periode komen ze door, met name op de 4e, wanneer er 640 worden gezien op de trekpost, terwijl van de Zuidpier melding wordt gemaakt van 1000-den doortrekkers. Er wordt ook wel wat anders gezien dan alleen zeevogels. Op de 4e passeren de eerste Buizerd en de laatste Gierzwaluw, dit i.t.t. vorig jaar toen de Gierzwaluw tot begin okt. doortrok. Op de 7e vliegen 7 Pijlstaarten en 1 Roodhalsfuut Z. Op de 8e is het door een tussen-hogedrukgebied beter weer met ZO wind, wat o.a. resulteert in 92 Gele kwikstaarten. Door het slechte weer van half sept. hebben we de echte top van honderden Gele kwikken op één dag moeten missen. Op dezelfde dag bele-

ven we de topdag van de Heggemus (76) en de eerste Grote gele kwikstaart vliegt langs. In de loop van de ochtend passeren er 4 Boomvalken, op de 10e gevolgd door nog eens 3 ex. Die 10e levert ook nog 42 Smienten, 40 Bontbekplevieren en 1 Zwartkopmeeuw op. Op de 17e en de 18e staat er weer een harde ZZW wind. Toch geen weer om thuis te blijven, zo blijkt. Op de 17e de eerste Sperwer, 12 Middelste zaagbekken, 16 Wulpen en de enige Huiskwaluwen dit jaar (12) en op de 18e 23 Rosse grutto's, 40 Tureluurs, 3 Kleine strandlopers (die veel gezien werden op de Zuidpier) en 15 Dwergsterns, waarvan er op de 23e nog 9 gezien zullen worden.

De laatste decade van september verbetert het weer aanzienlijk door enkele opeenvolgende hogedrukgebieden vanaf de Golf van Biscaye. Omdat de wind in de ZO hoek zit, bereikt de temperatuur op de 29e zelfs nog de 23 graden. De 24e wordt een redelijk goede trekdag door een matige ZZO wind. Voor het eerst dit najaar worden er (in 3 uur tellen) wat grotere aantallen bereikt van Spreeuw (1.920), Graspieper (1.480) en Kneue (120), terwijl vanaf vandaag weer wat kleine aantallen Sijzen zullen passeren. De sterns die in het eerste deel van de maand in kleine aantallen doortrokken, komen deze dag in behoorlijk aantal langs: 240 noordse dieven en 86 Grote sterns. Boven zee wordt nog wel wat meer gezien zoals 44 Wintertalingen, 21 Bontbekplevieren, 7 Kanoetstrandlopers en wat jagers: 5 Grote, waarvan er twee achter een schip een troep meeuwen belagen, en 6 Kleine, waarvan er de 25e nog een 5 ex. gezien worden. De Grote gele kwikstaart doet het goed met 3 ex., met op de 25e en de 29e nog eens twee maal 2 ex. en ook wordt er een Duinpieper gezien, waarvan er op de 21e bij de Zuidpier al 2 worden gemeld. Op de 25e is de wind vrijwel helemaal weggefallen, zodat er geen grote aantallen vogels doortrekken, behalve dan 300 Zwarte zeeëenden. Eveneens over zee vliegen 15 Toppereenden, evenveel Aalscholvers en de eerste (8) Rotganzen van het najaar. Het rustige weer levert wel 5 Boomvalken op, waarvan 4 rond het middaguur in korte tijd passeren, en een Wespendif, een soort die hier zelden wordt waargenomen. Tenslotte worden er nog twee eerste najaarswaarnemingen gedaan: Koperwiek en duiker, spec.

De laatste teldag van de maand, de 29e, is de wind ZO 3 en het is enigszins mistig. In 3½ uur tijd trekken 3.700 Spreeuwen, 1.275 Graspiepers, 440 Vinken, 125 Veldleeuweriken, 200 Kieviten, 440 Kokmeeuwen, 188 Kneuen, 273 Ringmussen en 99 Witte kwikstaarten langs.

Nog niet eerder trokken er zoveel Kool- (42) en Pimpelmezen (60) langs en de Rietgors bereikt ook een topdag met 11 ex. Behalve 1 Paapje en de enige Kleine plevier van dit najaar, is het meest spektakulaire wel de waarneming van een Ooievaar, welke om 10.00 uur over de zeereep in noordelijke richting vloog, daarmee de maand fraai afsluitend.

OKTOBER. Wat weer betreft is de eerste dag van oktober een voortzetting van het weer in september, er staat

een vrij krachtige oostelijke wind, welke goed wordt voor 55 soorten. Blijkbaar ook prima weer voor de Kokmeeuw, want er trekken er in de loop van de morgen 1.200 door, een topdag. Voor de rest waren de aantallen voor deze soort beduidend lager dan de afgelopen jaren. Voor het laatst komen er flinke aantallen door van Graspieper (995) en Kievit (385) en 6 Boerenzwaluwen, 1 Boompieper en 1

Boomvalk worden echt voor het laatst gezien. Bovendien trekken 1 Buizerd, 2 Blauwe en 1 Bruine kiekendief langs. Verder vermeldenwaard op deze 1e zijn 17 Pijlstaarten en 10 Blauwe reigers. Van de 2e t/m de 20e beheersen depressies met hun frontpassages het weer, met veel regen en een overwegend krachtige ZW wind. Uiteraard worden er bij zulk weer zeevogels gezien: in totaal 68 Jan van genten (36N), op de 5e 6 Grote jagers N, totaal 21 Kleine jagers, waarvan 14 op de 2e, en Middelste jagers (op de 2e en 5e resp. 2 en 1 ex.). Zoals gewoonlijk bereikt de Rotgans kort na zijn terugkeer zijn top. Op de 1e trekken er reeds 188 en op de 2e worden er 389 geteld, waarvan vreemd genoeg één derde hoog N vliegt, terwijl tweé derde laag over zee Z tegen de wind in vliegt. In de rest van oktober komen er nog vrijwel dagelijks 10-60 Rotganzen langs. Op de 2e trekken ook nog aardig wat noordse dieven en Grote sterns voorbij, maar daarna loop het snel af; de laatste noordse dief wordt gezien op de 23e en de laatste Grote sterns op de 18e en de 21e.

Er blijkt zich dit jaar een kleine invasie voor te doen van de Vlaamse gaai, waarvan er tussen eind september en begin november op zeven dagen 41 ex. genoteerd worden. Ook van de Kruisbek, een andere invasiegast, worden na de invasie in de winter 1982-'83 voor het eerst op de trekpost vogels gezien: de 9e 4N, de 23e 3Z en 5 nov. 1Z. Op de 8e trekt er een Bokje Z en vanaf de Zuidpier wordt op de 9e en de 18e melding gemaakt van resp. 2 en 1 Grote piepers. Op de 22e wordt vermoedelijk ook een ex. gezien op de trekpost van deze nog steeds zeldzame soort. De enige dag voor landtrek tijdens deze slechtweelperiode is de 15e, als er toch een krachtige en zelfs toenemende ZZW wind staat. Er passeren veel Spreeuwen, in 3½ uur tellen we 23.900 ex. in troepen tot zo'n 3.500 ex. Daarnaast worden nog 1 Geelgors, 1 Sneeuwgors, 2 Smellekens, 1 Tapuit en de laatste 2 Zwarte sterns gezien.

Vanaf de 21e is het a.g.v. een serie hogedrukgebieden in onze omgeving veel beter weer met koude nachten, maar ook met vrij veel mist. De 22e en 23e worden goede trekdagen, waarschijnlijk door de 0 wind maar wellicht ook door het voorafgaande slechte weer, waardoor de vogels zijn opgehouden. In 7½ uur tellen worden op de 22e veel Spreeuwen gezien (11.700), maar ook de Vink (1.750) en Veldleeuweri (650) doen het vrij goed. Opeens komen er massaal Koperwieken langs ca. 3.000. Voor de rest doen de lijsters het niet bijster goed dit jaar. Vooral de Kramsvogel wordt nauwelijks gezien. De Zanglijster komt in oktober met 1-15 ex. per dag langs (op de 15e 33Z) en de Merel houdt het ook bescheiden (top op de 23e met 19Z). Wel worden er regelmatig Grote lijsters gezien, zoals op de 22e 7Z. Daarentegen doet de Sijs het dit jaar erg goed, met als topdag de 22e met 203Z. Eveneens goed doortrekkend op de 22e zijn het Goudhaantje (57Z) en de duiven. Er passeren 1.070 Houtduiven en 18 Holenduiven, die zich goed aan het herstellen is. Opmerkelijk op deze dag zijn verder de eerste Bonte kraai, alsmede een drietal IJsgorzen die gehoord worden en waarvan er waarschijnlijk meer doortrekken dan wij vermoeden.

Het beeld op de 23e komt overeen met dat van de vorige dag met vrij veel Spreeuwen, Vinken en Veldleeuweriken. De stootvogels komen met deze oostelijke wind aardig door. Voor de Sperwer wordt het de beste dag met 9 ex., terwijl tot eind oktober (op vier dagen) nog eens 14 ex. geteld worden. Na reeds 5 Blauwe kiekens op de 22e, passeert er op de 23e weer één, samen met 1 Buizerd en 1 Smelleken. Terwijl op de trekpost veel mezen worden gezien (98 Koolmezen, 28 Pimpelmezen en voor het eerst sinds lange tijd 10 Staartmezen) trekken aan de Zuidpier 3 IJseenden langs. Op de 30e is het weer goed raak en wat aantallen betreft wordt dit de absolute topdag: in 4 uur tellen we 23.400 Spreeuwen en 3.870 Vinken, waarmee veel Kepen meertrekken (min. 215 ex. gezien of gehoord). De wind draait in de loop van de ochtend van ZO naar W en neemt toe, maar het is zonnig en koud.

Nadat op 1 oktober de eerste Keep is gezien, blijkt het voor deze soort een goed jaar te worden, er verblijven ook enige tijd grote aantallen in beukenbossen aan de binnenduinenrand. Zoals gebruikelijk komen in de loop van de ochtend de kraaien goed op gang: van de 500 Kauwen en 338 Roeken passert tweederde ná 10.00 uur. Overigens worden er meer kraaien gezien dan de afgelopen seizoenen.

De laatste leuke meldingen op deze 30e (en tevens in oktober) zijn 117 Fraters, de eerste Grote zaagbek, ca. 50 Dwergmeeuwen en 37 Aalscholvers, waarvan er 32 recht zee invliegen (op de 21e reeds 30Z).

NOVEMBER. Van de 2e t/m de 10e brengt een zuidelijke stroming zachte en vochtige lucht naar ons land, waardoor er op veel dagen mist is, welke meestal later optrekt. Op de 3e staat er een matige ZO wind en het is nevelig. De spreeuwen- en vinkentrek begint nu af te nemen (resp. nog 3.900 en 820), maar voor de Veldleeuwerik wordt het een goede dag met 625 ex. Naast de eerste 3 Kolganzen is opvallend de doortrek van 14 Zwarte mezen, die meertrekken met Kool- en Pimpelmezen en Goudhaantjes. Hoewel op de 5e het zicht niet meer is dan 750 meter en er weinig wind is, komen er toch 4.700 Spreeuwen voorbij. Verder zijn alleen interessant de laatste Grote gele kwik, 2 Grote zaagbekken en een late Tapuit.

Inmiddels is de wind naar het oosten gegaan en het wordt beduidend kouder van de 11e t/m de 15e, met lichte vorst in de nacht en op de 13e en 14e overdag niet meer dan 2 à 3 graden. De koude oostenwind brengt ons op de 12e en de 13e zoals verwacht eenden, ganzen en zwanen. Er worden, al bibberend, geteld o.a. 9 Kleine zwanen, 72 Brandganzen, 10 Kleine rietganzen, 38 Wilde eenden, 5 Pijlstaarten, 64 Tafelenden, 16 Brilduikers, 3 Grote zaagbekken en 356 Eider-eenden (320N). Maar er zijn meer soorten die in beweging komen zoals duikers (26), Roodhalsfuut (1), Alk/Zeekoet (6), Kievit (230), Scholekster (22) en kokmeeuw (200). Naast 3 Blauwe kiekendieven en 2 Buizerden is de juv. Zeearend die rond het middaguur van de 12e wordt opgetekend natuurlijk een grote klapper. Later op de dag wordt waarschijnlijk dezelfde vogel gezien bij Katwijk. Door de koude (Schiphol -3 graden) trekken op de 14e 97 Futen Z. Vanaf de 16e wisselen zachte en koude lucht elkaar af, als gevolg waarvan er regelmatig buien vallen. Op de 19e wordt aan de Zuidpier vrij opvallende trek waargenomen van duikers (135Z), Futen (39Z), Grote zeeëend (11Z, 12N),

waarvan er tussen september en november reeds enige malen 1-10 zijn gepasseerd, meest naar N. Tenslotte worden op de 28e weer veel duikers gezien (38), nu echter N. En zo komt er wederom een einde aan vier maanden tellen langs de kust van Zuid-Kennemerland.

In de volgende Fitis wordt nog iets uitgebreider ingegaan op het weer en op de belangrijkste soorten die in 1983 doortrokken.

Evert van Huijssteeden
Rijkstraatweg 333
2025 DA Haarlem

Fred Cottaar
Iepenstraat 10
2023 SV Haarlem

Middelste Zaagbek.

foto H.Vader.